

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Mr. Peč.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Irvan Carevina više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljem svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštaraku *Aznarčičev*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napljev izvana *Reklamacija*. Tko list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki i. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se
Gorica Stadiona N. 12.

Pisma se šalju platjene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi episi štampaju se il u cijelosti il u izvadku, naime prama svojoj vrijednosti i smieru ovoga lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavu. Osobna napadana i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom listu. Pročebena se pisma dškaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 novč., a svaki redak svuđe 5 novč. il u slučaju opetovanja po što se pogođe oglašnik i odpravničtvo. Dopisi se navraćaju. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuju, nego putem svoje *Listice*.

Poglavitomu Gospodinu vitezu Vilhelmu Jettmaru,
c. kr. kotarskomu kapetanu
Volosko.

Poglaviti Gospodine!

Društvo »Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri« podastalo je prošle jeseni Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju molbenicu, da bi se od državno dobrotvorne loterije nekoliko po sto čistoga dobitka odlučilo za povećanje kapitala Bratovščine.

Govori se, da je ta molbenica došla od kabinetske kancelarije na kotarsko poglavarstvo, da ono reče svoju.

Govori se nadalje, da se je ta molbenica u Vašoj kancelariji izgubila.

Da se zapreči daljnje govorkanje o toj stvari i razprše sumnje, slobodni smo upitati Vaše Poglavitom Gospodstvo:

Je li to istina, i ako je molbenica sblja izgubljena, što mislite učiniti?

U Trstu, 14. maja 1883.

Uredničtvo »Naše Sloga«.

Rado tiskamo sliedeću pouzdanicu koju su načelnici obćinah zajedno sa ostalimi najotmenijimi biračij izbornog kotara podgradskoga poslali ovih danah svomu dosadanjemu zastupniku na porečkome saboru preč. gosp. Andriji Štrku, i to tim radje

Podlistak.

Pisma mojemu prijatelju,

iz srednje Istre.

Predragi Antel

U ... mjeseca veljače 187...

(Konac.)

— A kakva ste Vi ondje posla imali, ako mi je dozvoljeno upitati Vas?

— Kakva posla? Odgovora na ovo pitanje mislim, da će bit najjasniji, ako Vam iskreno moje ime izpoviedam. Ja sam Jurina Slogar. — Jurina Slogar? reče začudjeni starac. Onaj, koj uvijek putuje, o kojemu se toliko piše po fojetih, koj je u njih dapačoi naslikan?

— Da, onaj isti sjedi kraj Vas, prijatelju! — Bože, ni sam sretni! Vi Jurina? Pripoviedajte, pripoviedajte stogodi, Vi znate mnogo toga! Rado ću Vas slušati! Ta i ja sam naše gore list, vrijedan potomak zaslužne po narod Kumičevu obitelji, dandanas korporal gradske noćne straže et cetera. Pripoviedajte!

— Dakle Vi ste Kumič?

— Da, pod mojom kapom Anton Kumič.

— Drugo mi je, da Vas poznau, a još draže bi mi bilo, da Vam priobćim koju obširniju o mojem putovanju po evletu. Nu time nebih se odužio našemu svećaru, koj zahtjeva, da sprovedemo ovo veče veselo i radostno. Moje pripoviedanje bilo bi većinom žalostno i tužne naravi, što se svakako nebi kladalo sa današnjom našom zadaćom. Zato...

što je ona evo liepi odgovor nedavnom buncanju porečkoga listića o naših zastupnicah na onom saboru. Evo je:

Veleštovani gospodine poslanice! Prečastni gospodine kanonice!

Kad ste blago izvolili prozreti sabor istarski, nadali smo se, prečastni gospodine kanonice, da ćete svoju izvanrednu darovitost, učenost i strukovnjačko znanje upotrebiti u korist slovinskoga naroda u Istri, kojemu su prijatelji tako riedki: Nadajući se tomu, znali smo s druge strane i za potežkoće, koje ima slovinski poslanik u našoj zemaljskoj sabornici, gdje samovlasno gospodari bezobzirna većina, premda zastupa manjinu istarskoga pućanstva.

Nismo se pravarili! Nego s pravim zadovoljstvom sledili smo Vaše požrtvovno, neustrašivo i mužko djelovanje. Dokazivali ste našim protivnikom nepobitnimi dokazi težnje i potrebe priziranog naroda.

Novi se izbori bližaju. Prem znamo da ste raznim poslovli obterćeni, ipak želimo i ufamo se, da ćete i za novi sabor primiti poslanstvo našega kotara i svoje tako sjajno dokazane sile, kao i dosad, posvetiti u korist Istranah.

Prečastni gospodine kanonice! Izvolite prijazno sprijeti našu iskronu hvalu za sav Vaš veliki trud i bu-

dite uvjereni o našem esobitom pouzdanju.

Podgrad, dno 10. aprila 1883.

Sjede podpisi.

Istrani Pozor!

Da malo danah mogao bi pulnuti glas, da su razpisani izbori za naš sabor ili dietu u Poreču.

To sudimo po tom, što su u nekih drugih zemljah izbori već raspisani i po tom, što protivnici naše krvi i jezika oštro proti nam pišu i pozivlju svoju svojtu, neka bude na oprezu, jer da će se brzo izabirati poslanici u zemaljski sabor.

Naši protivnici imaju dosta kumstva, pak je pravo da se u tom ravnamo po njih.

U budućem saboru istarskom neću se rešavati baš svetsko stvari, kao kad se velika carstva pravdaju i vojuju. Ali rečiti se ima ipak jedno pitanje za nas i za naše protivnike vole znamenito. Mi baš nebi u današnje vreme za tim išli, da nas talijanska stranka neizaziva. Naši protivnici govore da ljudih našega jezika i naših mislih mora još manje doći u buduću sabor, nego li jih je do sada bilo, jer ako bi se broj Slovinskih ljudih u saboru povećao, da bi tim Istra izgubila obilježje talijanske zemlje. Dobro! Kada Talijani Istro očitio pišu, da žele i zahtjevaju uzdržati sve stvari u zemlji tako, da se Istra sva prikaže za talijansku zemlju, naša je

briga i dužnost prihvatiti boj, pak izabrati ljude, koji će ovo trubljenje u laž ugnati.

Kako se je osvestila hrvatska duša puka istarskoga, ufamo se u Boga, da će ovaj put u sabor doći i više naših ljudih, negoli jih je do sada bilo. Kada Talijani Istre hoće, da se već sada očitio pokaže čija je ova zemlja, ajde da njim pokažemo da nije talijanska; neka smo i razsijani i po solih raztrošeni, opeta naš je božja providnost sijala po cijeloj Istri, od *Doline do Divića, od Rečine do pred rovnijska vrata*, a stara je rieč: glas puka, glas sina božjega!

Svaki rodoljub istarski prigodom izbora, valja da učini sve što mu srce i pamet kaže. Nitko se na nekoga nesimije zanašati. Svaki neka radi kao da stoji sam proti neprijateljskoj vojsci i kao junak neka se drži, pak i ondje, gdje zna, da naša stvar neće predočiti. Neka se tako za unapred ustraše naši neprijatelji po riečih pjesnika: »Boj se onoga tko je včan bez velika umriet jada«. Preporučamo osobito naše podlistko »o izborih« i knjižicu koja je o tom napose izašla.

Ufamo se tvrdo, da se cesarska vlada i pojedini ljudi od nje neću mješati u izbore. Više napatimo. Mi ćemo se sami ogledati s našimi protivnicima, ako i jesmo bez uspomenah, bez velikih središtah, bez novca i upliva, bez svega što narode jakim čini, kako oni kažu.

Naša je jedina jakost: *vjera*, da

— E pa samo nešto, prijatelju, prekine ga stari Kumič. Kako se čita i čuje, Vi ju znate na dugo i kratko odrožat. Zato molim Vas, zadovoljite me!

— Dobro, neka bude. Ali prije nego započnem, dajte da zaknememo te da pomoćimo naša grla.

— Bravo! Živili na mnoga ljeta u zdravlju i veselju na čast našeg naroda a na propast sveobćeg nam neprijatelja i pridoda odmah stame, kucnuv se s Jurinom, koji na dušak iztrusi čas.

Bogme, ova kapljica kriepi upravo junački.

Vjerujte mi, Kumiči, takve se ne pije svuda!

— U Labinu sjegurno ne!

— U Labinu, velite? Zahvalite Bogu, ako nadjete vodu za skupi novac!

— Istina je i A kako ste Vi onamo došli?

— Kako? To ću Vam u kratko pripoviedati.

U nedjelju oko desete u jutro razstah se pod Učkom sa vjernima i poštenim mi drugom Franinom. Nesreća je htjela, da ja idom u Labin, a on u Pazin. Liepo vrijeme mi olahkoti reko bih samo putovanja. Zauzstavljajući se kojekuda ponešto, prispijev ipak oko sedmog sata u večer u sv. Nedjelju, gdje prenoćih kod dobrog Jakova.

— Je li kod Jakova Karnjela? upadno mu Kumič u pripoviedanje.

— Ne, ne; kod „našega“ čovjeka kraj ceste. Bjebeće kadkada nešto talijanski s djecom, ali drugčije je pošten muž.

— Aha, poznau ga. Pak tako ste Vi kasno onamo prispijeli?

— Vi se čudite možda mojoj llenosti, je li? Čovjek, koj hoće, da vlasti i novosti bira,

da vidi i čuje sva potanko, mora svuda laganim korakom. Tako i ja. Nu, hajdmo dalje. Drugi dan, zahvaliv se najsrdačnije kućegazdi na prijatelstvu, odpuhah se u Labin. Prošetah se po njemu, zavirih, u svaku malenost, ali skoro ništa njho bilo po mojoj volji. Ta molim Vas, grad po starom kroju. Ulice su tiasne, tamne a što je još više, vrlo pogibeljne, kuće doista velike, ali nagomilane jedna kraj druge, crkva krasna ali tamna, gostionice puste i priprote, nikakve vode, u obće izuzim valikog trg kraja gospodake kavane i zanimljivog vidika sa tvrđe na okoleu i Kvarnar noma ništa liepoga. Jošte nebijaše noć, a meni je sva doandilo. Povukoh se nehotice u neku gostionu, gdje doznah, da će se držati na večer veliki ples, i to u njoj istoj. Ova vjest me razveseli. Pomisliah si: Eto ti prilike, da se upoznaš i sa narodom. Bilo je valjda pol šest, kad ples započme. Toj se nalazilo svake vrsti ljudi. Govorilo i pjevalo se talijanski hrvatski i kranjski. Za.

— Aha, kranjski rad toga, upadno mu u rieči Kumič, jer imade braće Kranjcah u Krapnu u rudniku, gdje ugljovje vade!

— Da. Zahava je tekla najboljim redom, dok ne prispiješe neki potepuhi i razdrapani, namjerom, da pomute to veselje. Ovi, podimljeni od nekolice nezadovoljne gospode, počeoše huškati liste svoje sugradjane kod plesa na nazočne hrvatske seljake i radnike, dok ne dođoše do smutnje, koja bje krvlju zaplašćena. Bože moj! zadržeo Jurina pogleduv u vis.

— Koji je bio uzrok? upita ga žalostnim glasom Kumič.

— Ta, prijatelju, ništa drugo nego naša narodna pjesma! Toj gospodi nekod ništa, što je naše. Mi, hrvatski narod u Istri i drugdje, smo joj trun u oku, itrun velim, koji će jiti uvijek boati dok je tamno. Izmisli se stogodi, eto ju pripravnu, da nam naškodi. Ali uvjeravam Vas, mili prijatelju, da će doći vrijeme, kada će oni sami u kašu. Tone Nediljac-Hrvatini i Janex Fajdiga, koji su kruto ranjeni, zapamitit će si ovu večer za uvieke.

— Eh, da sam ja korporalom noćne straže u Labinu! hoće stari Kumič ozbiljno.

— Pa šta bi te? Izpreblijali bi i Vas.

— Eh, nebi po Tuniću! Vi ne znate, što sam ja. Vidite, kako ide ovdje sva u najboljem redu. Tunić, Tunić je ovdje, per baccio!

— Vama čast i poštovanje, predragi Kumiču, ali u koliko poznau vaš grad, ni ovdje nisu gospoda baš na dobrom glasul!

— No — izim jedne ili dviju obitljih — nisu sigurno bolja ni strpljivija od one u Labinu i drugdje. Pozna ih odviše dobro, a da bi ih mogo lćim pohvaliti. Čudnovati su to ljudi! Sanjaju uvijek o nekoj Taliji, koja da će nam doniet spasa i blazenstvo. Hvala im na toj tobožnjoj dobroti! Kroz takove sanjarije počinjavaju na našem narodu najgroznije zloćine, griješ smrtno. Sram bilo one, koji ih još u tom gojusnom djelu podpomažu!

Ta promatrajte njihovo gesto (doviza), ako želite, da Vam se zamračil pred očima. Ovo veli: *Dočepaj se vlasti i služebe na kojigod način, nastoj, da kod izbora zavežeš naše ljude, da glasuju za tvoje neprijatelje; upotrebljavaj svoju vlast i čast u svrhu, da slabiš, strosmiš pućanstvo; uvažaj u škole i urede sam talijanski jezik; pripravljaj taj narod*

se i nam mora pravo krojiti, *ujanje*, da čemo to radom postignuti i *ljubav*, kojom za našimi svetimi poslovima idemo. Naši protivnici podmeću nam već sada laž, da će naši ljudi, kada dođu u sabor, uništiti sve dobre ustanove koje imamo i samo nemir činiti, neslogu i mržnju sijati. Nikada to nobijaše naša nakana.

Nećemo da se ruši zakon ni proci, ali hoćemo, da se popravi što je zla i nevaljana. Hoćemo, da se razložniji gospodari, da se porazmjerno imetak zemlje dieli u avo krajeve. Hoćemo, da se pravica dade našem jeziku svagdje i svuda, gdje nas ima, pak da tako od našega seoskoga stana malo po malo laglje dođu ljudi do upravljanja javnih poslova, do nauke i prosvjetljenja.

Kad ozbiljno govorimo, još nam je jednu spomenuti. Mi uzimamo, da ni većina naših Talijanah neide za tim, da istarska koza sa zlatnoga polja skoči u talijansko more. Pa dobro! Budimo jedni i drugi za starinsku cesarsku kuću, *al budimo brajta a ne jedan gospodar a drugi sluga, pa ova u očevoj kući*. To je nespo-doba za današnje vrijeme! Ne popušte li naši Talijani našim pravdnim težnjam, razviti čemo boj do poslednjeg uzdaha. Naporno bit će za nas, al neće ni njim bit lahko, najposlije će se dogoditi — kao što to jur sada u Trstu biva — da će se ugnjezditi medju nas *onaj*, koji nema ovdje ni kuća ni kućišta. Sa računom moramo na čisto. Vuk i janje neidu uporedo. Ili nek se naši protivnici promjene u janjeta ili mi u vukove! *Pak što Bog da i sreća junaka*.

U zadnji čas doznajemo, da je carskom odlukom sazvan istarski sabor za 16. Augusta 1883. Izbori imaju se prije obaviti. Na posao dakle rodoljubi. Pazite na dane, kad budu se imali birat izbornici ili fiducijari.

Pošta u Francićih.

Poznato je našim čitateljima, da se je prije više vremena ukinulo poštu u Francićih, pak niš meni niš tibi. Ukinućem te pošte zapričen je dosta živi trgovački i novčani promet

tu zemlju sa budući vezu sa prekomorskom braćom; *mezi sve, što nije talijansko, a osobito ono, što je hrvatsko*.

Da li je to ljudski? Da li to zakonito i da li to Bog zapovieda? Ne! Odnaroditi, potalijančiti nas neće nitko, pa bio on Kosta, Dan ili Kapetan Lošan. Bog je *tavroša* nas, naš jezik, našu pjesmu i druge naše svetinje, podiello nam je lipeu zemlju, našu Istru, okratio nas milozvučnim imenom Hrvata, i bogme Hrvati čemo ostati! Ci siamo o ci rastlamo!

— Živio, Kumiću, živio! Tako je. Zapjevajuo jedanput za uviek: Ci siamo o ci rastlamo!

— Da, punctum!

Jurina uzme čašu te napljo poštenjaku Kumiću, koji mu se od erca zahvali.

— Zahvaljujue Vam se srdačno na liepoj zdraviti, veli starac, pridodati mi je ovo, da je naša sveta dužnost, ostati vjerni sinovi hrvatskoj majci, za koju nam je živjeti i mrijeti! Živili Hrvati, živila hrvatska Istra.

— Živili Hrvati! zaoro nadošli stražari, pomoćnici našega korporala, koji se vratili od službe k Mikuliću, u misli, da će primiti od avoga zapovjednika drugu kakvu zapovjed.

— Šta je skoro jedanaest? zapita starac stražare.

— Manjka četvrti sala, odgovori jedan.

— Dobro! Vratite se opet, pripravite kola (voz) i zapregnite šest magaraca.

— Stražari idu. Stari Kumiću okrenu se prema Jurinu, pa mu reče:

Mi smo se valjda dosta razkukurikalili, je li? Hajdemo do naših pjesadah, treba, da se i mi ponešto naučijemo mesopustnog veselja.

rukavačke strane obćino kastavsko i obćine veprinačke, kojoj je i sa službene strane ona pošta rabila. Naši će čitatelji lahko razumjeti tu nespo-dobu, ako kažemo, da je bez udobne pošte 1) obćinsko poglavarstvo 2) župni ured, 3) škola u Veprinu, 4) kapelanija Rukavac, 5) škola Rukavac, 6) kapelanija Zvoneca, 7) škola Zvoneca, 8) Više trgovacah na malo i na veliko s lesom. 9) u obće kako-vih 8000 stanovnikah za svagdanji njihov poštini promet.

Da protumačimo stvar u kratko: Poštu na Francićih držao je g. Mate Kundić poznat za dobra, marljiva i poštena čovjeka.

Prošle godine dobije on najedanput odkaz pogodbe od ravnateljstva poštah u Trstu. Doznao je, da je taj odkaz učinjen na temelju podlih denunacijajah (neistinitih tužbah). Zajtjeovao je imona onih, koji su ga krivo optužili. Nisu mu jih htjeli kazati. Zajtjeovao je iztragu kaznemu ili disciplinarnu proti sobi. Nisu je htjeli povesti.

Mi pitamo kako još može čovjek drugače braniti svoje dobro ima, svoj dobar glas, svoje poštenje? Kako moraju pametni ljudi suditi o našem javnom moralu? Prije nego li je Kundić izteklo vrome da pusti poštu, obolio je od kozicah. Tom prilikom zatvoron je ured poštarski. Mi smo u svojo vrijeme javili, da su obćino: Veprinačka i Kastavska poprimile kora-ka da se pošta u Francićih uzpostavi, t. j. one su se pritužilo na temelju odlukah zastupstva na ministarstvo trgovina u Beču i na zemaljski odbor u Poreču. Do danas bi sve uzalud.

Kaža se da slavno ravnateljstvo poštah jadikuje da je obašlo sve kute i kutiće, ali nemože naći čovjeka, koji bi preuzeo poštu u Francićih. Vole mudra i razborita gospodo, a zašto ste Kundiću odkazali pogodbu?

Mi želimo i u interesu puka zahtjevamo, da se pošta u Francićih čim prije otvori, i to tim više, što je ona već do sada državnomu oraru nosila veliko koristi, i što se napokon sa onim prevriednim pukom nesmjije šale sbijati.

Napisali smo stvar, kako u istinu jest. Da smo htjeli samo zadirkivati, mi bi u ovaj članak upleli viteza Jettmara, kotarskoga kapotana na Voloskom i g. Trglava, glavara postaje na Matuljih načinom, koj jim nobi bio preugodan. Ali ovu raketu

— Pravo rekoste! odvrati Jurina.

— E, dakako. Bit će skoro jedanaest sati, moram im javiti, da se odputa na zadnju proslavu gospodina Pusta.

— Dakle hajdemo!

Ustanu te se proturaju nekako kroz napućeno predsojbe do plesade sobe. Upravio bašne odmor. Dva para pjevahu izmjenice naše narodne pjesme (Majka Maru, Sedila tužna grlica itd.), i to Franjo Poštar s Katarinom Kukurinkom i Tone Gržan s Marijom Mikulićevom. To su ti baš ina grla! Čim zamuknu, oto ti starca korporala, gdje ih opominje na zadnji ples. Mješnice zavile, ples započne. Plesnici i plesalnice prebraju svoje nožice neobičnom brzinom, te misli, da će ih prelomiti. Lovac svira nekom napetošću, ko da se ljuti, da će mjeh skoro u kut. Kuća ti sa trese, kan da želj pokazati svojim skokom neizmerno veselje. Plesalo se upravo strastveno. Jedanaest odbi, ples se svrši. Po nalogu korporala Kumića svetlana zapusti namah krčmu, razporedi se po starom običaju pred vjorn te čekna na zapovjed, da se maknu kola, na kojih sjedjaše u osobi naš svečar Karneval. Bio li je to stvar od slame, odjevan u gospodskoj obući. U velikom trbuhatijaše namještan kožnati mjeh za vino, u ustijah pak široki hlovak.

— Pusto, napried! zapoviedi žvratini glasom starac Ante, stupajući ozbiljno pred kolima kraj Jurina Slogara, koj se je od erca radovao nedužnoj šal. Čitava povorka krene u pratnju mješnicah i pjesme zapadnim pravcom. Grad i okolica ozvanjahu burnom jekom. Taj veseli svet ne prijepe još ni do plovanija, kad mu se dojavil upravo nešto žalostinoga.

hoćemo spustiti onda, ako i ova opomena nebude koristila.

Jezik kod suda.

Prvi korak je učinjen. Hrvatski il slovenski jezik ima bit ravnopravan talijanskomu jeziku kod svakoga suda u Istri i na kvartnerskih otocih. Donieli smo u 5. broju ove godine predlog D.ra Bulata glede promjene §. 14 talijanskoga postupnika (procedura), gdje je dosada stajalo, da se može rabiti samo talijanski jezik kod suda. Štampali smo tom prigodom i govor D.ra Vitezića, gdje preporuča, da se taj zakonski predlog i na Istru protagne. Taj zakonski predlog došao je u carevinskomo vieću na razpravljanje dne 7. Maja t. g. te je bio i odobren. Iz Istre govorio je Dr. Milevoj proti, Dr. Vitezić za taj zakon. U budućem broju donosi čemo govore obojice, pa neka sude Istrani, na kojoj je strani pravo i pravica. Taj zakonski predlog ima doć ovih danah pred gospodsku kuću te će biti, kako se nadamo, za kratko doba od cesara potvrđen. I dosada se je moglo pisati i razpravljati kod suda u našem jeziku, jer to nisu samo naredjivale ministarske naredbe nego i članak XIX. temeljnih zakonah. To je pripoznao kod razprave gornjega zakonskoga predloga i sam ministar pravosudja g. barin Dr. Pražak. Nu buduć su njekoji sudovi i s njimi vrhovni sud u Beču tvrdili, da taj §. 14 za Dalmaciju i Istru nije nikada ukinut, to se sada zakonom ustanovljuju, da se kod suda u Dalmaciji i Istri neka služe stranke (ljudi) u jednom od jezicah, koji se govore u zemlji.

Velika zasluga za ovaj uspjeh, ako ga tako nazvati možemo, ide našega vriednoga zastupnika Dr. Vitezića, koji se je svimi silami zauzeo za ovo naše pravo, koje nam po božjih i ljudskih zakonih pripada. Sad će i ono njekoliko sudacah, koji nepoznavaju našega jezika, biti primorano učiti jezik naroda, kojemu su za sudca postavljani, a mladji naraštaj talijanske narodnosti već se uči naš jezik, a bio bi ga i prije naučio, da se ga nije samo na talijansku odgijilo. Sad će jednom i istarski Talijani upoznati, da nas je velika većina u Istri te da čemo i proti njihovoj volji postati jim u svačemo ravnopravni. To

Jurina i Kumić bljahu se naime dosta odatješli od kola te se nalazili skoro pod prozor gospodake čitaonice. I gje, nešto im preleći daljni hod.

— Kakva je to krika i vika? Izusti začudjeno zaustavliviši se korporal. Da li je to blizu crkva ili ovdje?

— Ovdje, ovdje u ovoj kući, odgovori njegov pratoc. Čujte!

— Per Dio te tiro fori la barba, imbrojoni!

— Mi imbrojoni? Te sofligo, mestro d'un sbarbatol.....

— Ti u mi? Ti.....

— Štor kumpare, la me deliberi per l'amor de Dio el ljo, la prego! O Dio, povera mi.....

— Oho! To je u kazinu. Bože, tužnja med nabroženom gospodom! Nije druge, služba mu zove. Jurina, javite to odmah našim ljudem, je moram gore, da ih razstavim.

Jedan lievo, drugi desno. Jurina izviesćuje svietnu o nenadanom dogodjaju, a Kumić zabranjuje u čitaonici u ime zakona svako dalje protuzakonito ponašanje. Izvana bljaše svo tiho; mogo si razabrati i najfiniji glas, a kumo li ne ozbiljne vojničke rieči našeg korporala.

— Ancora una volta, vali ovaj: In nome della legge quiete o po Tunića ključanica!

Mir zavlada čitaonicom. Kumić odpravi strogom svojom rieči skoro svo članova kući, pjevajući pak našeg Karnevala odpravu uz pripomoć Jurinova grla prolazeću gospoću liepom prigodom pjesnicom, koja glasi:

Brava, brava, Vi gospoda!
Lepi ste nam intriganti!

DOPISI.

Kastav, 29. Aprila.
(Novi plovani-dekan).

Danas je prečastni gospodin Antun Spinčić novo imenovani plovani i dekan u Kastvu svečano ulazio u crkvu svoje plovanije.

Okolo 10 urah oglasilo nam je pucanje mužarah, da se bliža gradu od svoje rodne kuće u Spinčićih.

Prisutni obćinski zastupnici sa glavarom na čelu, mjestno svećenstvo, učiteljstvo i mnogobrojni puk dočekaše svoga plovana pred vrati grada kod crkvice sv. Sebastiana.

Došavšega pozdravio je u ime obćino počastni gradjanin M. Laginja spomenuvši kako je obćina negdaimala pravicu birati svoga plovana, pak je po vremenu tu pravicu izgubila. Žalost, koja bi bila ovaj puk obašla, da joj daju za župnika čovjeka, koj bi bio tuđim ovim stranam — obratila se je u tim veću radost, kada se je doznalo, da je od cesarske vlade imenovan za plovana čovjek tako poštovan kao je Antun Spinčić. Ovaj čas obćina zaboravlja na gubitak svoje stare pravice, videć gdje joj dolazi čovjek domorodac, prijatelj puka i tako dobre čudi, da je obće poštovan i ljubljen mnogo godino proboravio u Umagu, gradiću posve tuđjem za naš jezik i običaje.

Gromoviti «Živio!» zaori iz stogrlah, i opetova se u tri pnta, kad je župnik zahvalio na pozdravu i pozvao obćinsku oblast, noka i ona od svoje strane pazi na duševni i tjelesni napredak pučanstva.

— Popračeno u crkvu progovorio je župnik svomu stadu prvu propovjed i tumačio puku, koje su dužnosti župnika prema svojim vjernim, a koje su dužnosti vjernih prema njemu. Propovjed bijaše pravo zrcalo poštene i umiljate duše župnikove!

Bože daj, da dobri odnošaji medju pukom i njegovim duhovnim poglavarom za mnogo i mnogo godinah potraju na utvrđenja evandjelske rieči: I mir na zemlji ljudem dobre volje!

Kastav, 2. travnja.
(Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri) sa sjelom u Kastvu. Dne 22.

Ne daj Bog već takva ploda, Ta to su samo baruffanti!

Lahku noć!

— To su Vam ljudi! započemo prama svietni stari Kumić. Za dva novčića se se psvadili! Bože, daj im pameti!

— Znak, da ih nemaju mnogo, hoće u smjehu Franjo Poštar.

— Ni malo, ni mnogo, razrudi se starac, sram ih bud! Ljudi tobože učeni nabrožani, pak takova sramotu pravo gradu! Ovi da budu naši oeci, naše vodje? Ne i no! Basta!

Pusta! okrene se prama voz. Dvanajet je skoro sati. Surtina te postelja čeka kraj zvonika, gdje ti budemo po starom običaju zapjevati nadgrobnu pjesmu. Časom u ruci dobrog vina, kojeg ti u sebi kriješ, izreći čemo ti najvrću želju, riečmi: Lahka ti zemljica do buduće godine! Kreni, pak hajdemo.

Dođu na trg kraj oviskog zvonika. Pod vodstvom Antuna Kumića bje sve najboljim redom izvršeno. Dvanajet odbi, svietlana sa razjide. Jurina Slogar se nastani ove noć kod prijatelja Kumića, a sutradan krene put Pazlna, gdje ga čekaše Frlanina.

Da li ti se ove novosti mile? Taj put sam te nešto odviše zadržao, oprostiti! Ođpiši, predragi Antuno čim prijaj. Bit će mi drago.

Srdačno pozdravljam Tebe i Franju.

Zdravstvuj!

Tvoj
Matković.

travnja održavao odbor «bratovštine» sjednicu. Usljed raspisanog natječaja za ovogodišnje podpore, zamolilo 29 učeće se mladeži iz Istre i kvarnerskih otokah pomoć «bratovštine». Jel da je to dovoljan broj? Sve što dalje, sve više čuti se potreba. Odbor, ravnanjući se strogo po pravilih, radi mnogobrojnih moliteljah morao se obavrieti na najpotrebnije; pregledav molbe od 29 podielio dvadesetorici podpore. Ostala devetorica moliteljah ili uživa prilična stipendije, ili ne ima potrebite svjedodžbe, ili nisu članovi društva po §. 2. društvenih pravilah. Podieljeno je jednoma filosofu na hrvatskom sveučilištu . . . 30 for.— jednoma pravniku na građanskom sveučilištu . . . 30 for.— šestorici gimnazijalacah na Rieci . . . 90 for.— trojici gimn. u Senju . . . 30 for.— dvojici gimnazijalacah u Pazinu . . . 35 for.— dvojici učiteljskih pripravnikah učećih se u Arbanasih kod Zadra . . . 40 for.— i petorici učenikah iz Istre kod pripravnice u Kastvu . . . 70 for.—

ukupno 325 for.

I to je liepa svota od «bratovštine!»

Lanjsko godine mogla je «bratovština» samo 230 for. razdieliti. S ovom godinom imamo liep napredak, razdieljeno je 95 for. više. Liepa hvala onim, koji su k tomu pripomogli! Al moglo bi i moralo biti bolje. Kad bi i maleni dio onih, kojih bi bila dužnost «bratovštinu» pomoći, sjetiese se je malenim prinosom, i kad bi mnogi od dosadašnjih članovah redovito uplaćivali godišnje prinose, društvo bi onda moglo i veće podpore dieliti. Budi zato svim na duži, koji mogu, da se domisle ove «bratovštine», koja ima liepu svrhu pomagati učeću se mladež hrvatske Istre i kvarnerskih otokah, nebi li jednom ta tužna Istra dobila učenih svojih ljudih, koji će ju braniti i podignuti svoj narod do samosvjesti.

Kako ne dadu hrvatskom narodu u Istri, da se iz narodnjeg mrtvila probudi, kako je sam siromašan, obkoljen od bezdušnih lihvarah Karnjelah, domielite se i vi, braćo Hrvati u Hrvatskoj, koji možete, i koji još niste članovi «bratovštine» ove, bude vam za dušu, da ste pomogli siromaha Hrvata, da ste pomogli sama seba.

Članovi utemeljitelji doprinose na jedanput ili tekom dviju godina 25 fr. Članovi prvoga reda plaćaju unapried najmanje jedan forint na godinu, a članovi drugoga reda mogu biti samo kmetovi, koji doprinose unapried najmanje 30 novč. na godinu. Izručuju šalju se ili odboru u Kastvu, ili izručuju društvu povjereniku, gdje istih ima. (Slob.) M.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu, 15. svibnja 1883.

Polovicom prošloga tjedna zatvorio se je za njeko doba bečki državni sabor nakon poduljoga i nepornoga rada. Prihvaćen je većinom glasovah zakon o nekvojih promjenah školskoga zakona, proti kojemu je tako zvana ustavoverska njemačka stranka sve svoje sile naperila, da sačuva od nje stvoreni zakon. Nije uspjela a taj promjenjeni školski zakon za pučke škole već je od cesara potvrđen i na obični način proglašen. Kad su Niemci godinu 1868. školski zakon pravili, nisu se mnogo obavirali na vjeru i čudorednost te su nekako na slobodoumni način taj zakon skrjili. Nu vidilo se, da se tako napravo neido te se ovom promjenom

dalo u tom zakonu važno mjesto moralno-religioznom odgoju. Sasvim je pako naravski, što taj zakon odlučuje, da bude ravnajući učitelj iste vjere, koje je i većina učenikah. Nigdje nenalazimo ni u židovskih ni u protestantskih skolah ne samo nijednoga ravnajućega učitelja nego niti jednoga prostoga učitelja katoličke vjere, pa zašto bi samo katolici bili tako liberalni, da jim bude učitelj druge vjere! Jel da je našim roditeljem svejedno da bude učiteljem njihovoj djeci u pučkoj školi jedan židov ili katolik?

Druga važna stvar, koja se pod kraj razpravljala, je zakonski predlog Dra. Bulata glede promjene §. 14 talijanskoga postupnika za Dalmaciju i Istru, koji ustanovljuje, da se samo talijanski može razpravljati kod sudovah. Taj paragraf je promjenjen tako, da se kod suda može rabiti svaki jezik, koji se u Dalmaciji ili u Istri govori. Mogao se je i prije rabiti, al sada se je zakonom to pravo pripoznalo. O tomu više naći će naši čitatelji na drugom mjestu.

Kod nas u Primorju Talijanaši se čude, kako će se kod suda moći rabiti drugi jezik nego li talijanski, valjda su mislili da su Hrvati i Slovenci zaspali.

Štajerska i Kranjska pripravljaju se, da što svečanije dočekaju cesara, koji će ovoga ljeta pohoditi za dugo vremena to pokrajino.

U Dalmaciji, pripravljaju se na izbore za pokrajinski sabor, koji su već tamo raspisani. Čita se, da je namjostnik Jovanović ovo zadnje doba putovao zemljom u svrhu, da pripravi ljude na izbor po njegovoj želji. Nu teško da će uspjeti, njegovoga nasilna germanizacija grdo se je dojmila naroda, koji neželji, da mu se narivava tudji jezik.

U Hrvatskoj se poslije izborah sve umirilo, vlada pripravlja zakonske osnove, koje se imaju predložiti ponačanom saboru. Nu kako svagda tako i sada Magjari nedaju pravo Hrvatima živiti. Svaka zakonska osnova mora najprije proći kroz magjarsko ministarstvo, da ju odobri. Od toga sledi, da onaj koji ima pravo odobriti, može i neodobriti pak od toga naprestana nesporazumljenja sa Hrvatskom. Obćine u Hrvatskoj su previše obtorećone poslovima, imaju obavljati sve što i kod nas a još osim toga imaju utjerivati porez ili davak od naroda, dakle biti istodobno i porezni ured. Svatko pametan mora uviditi, da tako nemože daleki pak zato su i namislili u Hrvatskoj uzeti obćinam taj teretni posao utjerivanja poreza. Al tu prigovorio magjarski financijski ministar, da državni erar nemože preuzeti na sebe taj posao. Dakle neka ga preuzme Hrvatska. Dobro dajte njoj financijsku samostalnost, pak će sve preuzeti. U Magjarskoj se uvijek grado železnice, a Hrvatskoj od toga neprivreda skoro ništa. Grad Zagreb namjeravao je sklopiti zajam od 4 milijuna forinti za potrebite gradnju, kasarne i ostalo. Magjarski financijski ministar nije dozvolio, da bude taj zajam ili posuda prost od erarskih pristojbah (tasah). Nadat se je svakako, da će se budućući sabor znati zauzeti za svoja prava i za dobrobit Hrvatske.

U Srbiji skida vlada po volji pravoslavne biskupe kao da su kakvi obćinski panduri pa imenuje odmah druge. To su posledice, kad nije crkva slobodna već odvisi od države. Katoličkoga biskupa nemože nitko skinuti osim rimskoga pape, u tom je jamstvo, da mogu bit biskupi proganjani ali zakonito skinuti nikad. Bugarski knez putuje po iztolcu, pohodio je sultana u Carigradu, posjetio je Jerusolim i svotu zemlju. Obiskao

je grčkoga kralja u Ateni i crnogorskoga kneza u Cetinju.

U Italiji ministar predsjednik u talijanskom parlamentu ima uvijek odgovarati na razne upite glede demonstracija proti Austriji. Predbacuju vladi, da prestrogo postupa proti onim, koji demonstriraju. Ministar izjavljuje, da bi vladu bilo sram pred Evropom, kad nebi znala i mogla uzdržati miru te zaprečiti svaki izrod proti Austriji. Talijanskoj vladi stalo je sada, da se pokaže prijateljskom prema Austriji osobito odkad su u Udinu oslobodili Demetra Ragosu, rodom iz Bujah u Istri, koji je putovao skupa s Oberdankom u Trst, al je za dobe pobjegao. Talijanska vlada ga je uhvatila te ga metnula pred sud, al ga porotnici proglašise nekrivim.

Ruska odiova se u svečano ruho, da na sjajni način obavri krunitbu svojega cara, koja ima se obaviti na 27. tekućega mjeseca. Barem tako se u svijetu govori. Svi evropejski dvorovi odašilju svoje poslanike bilo prince bilo generale, da budu svjedokom toj riedko vidjenoj svečanosti, koja se je sačuvala već od nekoliko stolecáh. Kaož so, da se već nemože ni za skupe novce naći stana u Moskvi.

U Njomačkoj je uvijek Bismarck, koji drži na uzdi njomački sabor. Neće Bismarck da mu zastupnici odviše prigovaraju, on se uvijek oslanja na cara, koji da sam zapovjeda. Francuzka sabire svoje moći i silu, gleda kako se neko države u Evropi sdružuju te se misli, da će u svoje doba imati i ona koju ried' reći.

Englezka nastoji najviše oko svoje trgovine, mjaša se samo onamo, gdje zna, da je njezin interes na igri. Uvjok više, da je vrijeme «novace».

Frantina i Jurina.

Fr. Jurs kuda se to tepeš?

Ju. Bil sam tamo po Istre, kade kmeti kafu piju, a gospoda škrob kuhaju.

Fr. Ča si ti to negde čul?

Ju. Va Pazinu su se neka gospoda razgovarala va nekvoj mjestu, kako je sada kafe va Istre drago.

Fr. Pak, ča im ni to pravo?

Ju. Ne, zač da je neki krnje! rekao: Potle se počeli ti poljari kafe pit, da je prišlo drago.

Fr. Ti poljari, to su kmeti!

Ju. Stojedi s njimi kmet javi se: Potle su počela ta gnjusna gospoda škrob kuhat, je turkinja jako draga prišla.

Fr. Bravo, bravo!

Ju. Ma su šin gospoda s dugim nosom doma.

Fr. Ala ma im ju je lepo zabrusil.

Ju. Bog s tobom Frantino, ča si tako pokunjen kako peteh okopunjen.

Fr. Nemoj mi se rugati i ti — gren s golograšćine.

Ju. Koga zlodja su ti tamo s lukom zafriğali — onde su dobricitelji pak čisto naši ljudi.

Fr. Nisu mi slabega čintli — još su me poklicali, da gren u onu oštariju mtzolké božje kapljice popiti s njimi.

Ju. Da ča ti je, da si tako bez koraja?

Fr. Kad sam ti ono s njima pil, su jokali i naricali pak kleli, da gospoda pazinška će ih zatrt.

Ju. Dragi ti kako si ih pak tešil.

Fr. Rekal sam im: Dragi moji ljudi slablje će biti po vas i po vašu decu nko za glavare vavek kaputaše birate a nikada svoje ljude.

Ju. Pa ča su ti rekli?

Fr. Da sam munjen. Gospoda da su uveke gospodarili i da budu.

Ju. Frane čuj me, po moju puru, ja bi im bil ovako odrezal: Čujte me ljudi! Intre postati će kaputaš. Onda birajte mene za poglavara. Vi govorite da

kaputaši vas muče, a ja kaputaš, ču vam onda i stomanju prodat da se pumeti naučite.

Fr. Ma baš pravo, da sam zna, bio bih ja tako. — Pamet u glavu Zminci i Supetarci. Pogovaraju se pazinška gospoda da još dve obćine im treba pod svoje krilo spravit. Koji za rana leči brzo leči, to vam budi dosta.

Ju. Dragi ti Frane, zna ča naš cesar hrvatski?

Fr. Kašpo! Tr se skoro sako leto šte va novinah da sildate pobavli: Živili moji dobri junaci! dunke zlamenje da zna nekoliko.

Ju. Pur da neki gospodin vadi naši kmeti, da cesar nezna hrvatski, ča mu je trebe nemški pisat, ako češ ča sprosit.

Fr. A dragi ti, nebudi mi Anzelmo. On gospodin to govori za nemškega cesara, kij tamo va Prusije va neken Perline.

Ju. No! no!

Fr. A biš pak ti ovistru veroval?

Ju. Ku, kakovu, ča?

Fr. Da je va voloskoj «Deškordije» nekakov fantezina jako hvallil prajsku soldačku nošnju, al bimo rekli, munduru?

Ju. Pak?

Fr. Zabrusil mu je nebore jedna naš oficir, da se od šestdeset i šestoga leta nekako proviše hvallil pulli nas sve ča je prajsko, i lepo j' stal od stola zač mu seš gljista na ta hvallil potanečila.

Ju. Viš, kakov san ti, jas bim skumetil, da ta ki prajsku munduru hvallil poteže dosta debelu plaću od naše cesarske knasi?

Fr. Aj po moljevu! čel i temu vragu kraj put!

Različite viesti.

Veseli događaji. Sve austrijske novine donasaju viest, da carevna Stefanija osjeda već od nekoliko mjeseci materiju radost te da će još ovoga ljeta doći na svijet prvi potomak carevica Rudolfa. Sad su već dve godine odkad li je svećenika ruka sdružila. I mi se u ime našega naroda radujemo tomu veselomu događaju cesarske habsburške kuće!

Crkvene viesti. Dekan poredkoga katedralnoga kapitula Ivan Kristelj Oleva imenovan je dekanom konkatedralnoga kapitula u Pulu. G. Pavao Depieris župnik u Valah postao je počastnim kardinikom poredkoga kapitula.

Imenovanja. Ministar provodstva imenovan je kot. sudbenog pristava (adjunkta) u Podgradu Karla Fiegla sudbenim pristavom kod okružnoga suda u Gorici; pristupnika Silvana Gandusia kot. sudbenim pristavom u Podgradu, Henrika Kadnerka kot. sudbenim pristavom u Voloskom; Viktora Garsona a sudb. pristavom u Bujah; Henrika Cazarfura sudb. pristavom u Sežani i Dra. Mihovila Depangera pristavom u Piranu.

Gosp. Dr. Vitezjić, dospio je prošle subote na večer u Trst, gdje ga je na kolodvoru nekoliko njegovih prijateljah srdačno pozdravilo. Na duhovski poneđak odvezao se je su još nekvojim ovdajšimi Hrvatima u postojnsku špiju gdje se je sastao sa više slovenskih zastupnikah. Boravit će još do sutra u Trstu, odkad će krenuti na otok Krk put Rieke.

Gosp. Davorin Nemančić, profesor klasične filologije na c. k. pazinškoj gimnaziji predao je ovih zadnjih danah bečkoj akademiji znanostih razprave «Čakavsko-Hrvatska izražavanje I. Nauk o naglasaku». Nije tomu dugo, što je izišla u *Arhivu za slavensku filologiju*, što ga izdaje u Lipskom čuveni profesor slavistike u Petrogradu dr. Vatroslav Jagić, njegova razprava «o entodaku u Istri». Cestitamo vrlomu profesoru na njegovom radu želeć, da uztraje na svom putu na korist našega jezika. Profesor Nemančić predava na pazinškoj gimnaziji hrvatski jezik.

Pouzdanica. Na drugom mjestu donasamo pismo upravljeno od najodličnijih biračah sudbenoga podgradnskoga kotara na svojega dosadanjega poslanika na zemaljskom saboru u Poreču G. Andriju Štrač, kanonika i župnika prvostolne crkve sv. Justa u Trstu. Najveća utjeha za poslanika jest svakako ona, da su njegovi birači ne samo sporazumni s njegovim držanjem i radom nego da mu još i svoje neograničeno povjerenje izraze. Poznato nam je, da se je veleriedni taj gospodin izjavio svojim biračam, da neće radi svoje službe moći biti više poslanikom i preporučivo jim, da izaberu kojega drugoga vrstnoga muža. Odgovor na to nalaze naši čitatelji u današnjoj pouzdancilji, kojoj nije se mogao dosadanji poslanik ograđiti. Čujemo, da je gosp. Štrač povoljno svojim biračam odgovorio. Primiti će poslaničku čast to i nadalje zastupati podgradski kotar u poredkom saboru i raditi, koliko mu njegov stališ i zvanje bude dopuščalo.

† **Ivan Jelinić** preminuo je prošlog mjeseca u Voloskom, rodom svom kraju, poslije vrlo duge i teške bolesti u 21 godini dobe svoje. Pokojnik bio je najbliži djak, što ga paznika gimnazija vidila, na kojoj je učio do 6. razreda kao redoviti djak, a dalje morao učiti privatno samo da izbjegne vojničku.

Sirotnak počeo je najmu polaziti gimnaziju tek u 12. godini svoje doba. Tako da nije mogao izpitati zrelosti položiti prijevojnički godinah, pa da zakonu zadovolji, koji neoprata ni jednina sina udovice majke, dok nedokaze da majku brani, ostavi gimnaziju i početi učiti privatno sedmi i osmi razred, kanče se pak podvri izpitu zrelosti kad mu dodje doba. — Nu zloba ljudska progona ga i kad dodje do leta, našlo se bezbrožnih ljudi, koji ga, Bog si ga znao iz kojih uzrokat, obuzili, da je nevaljanac, da je ništarija, da je Hrvat, neka ide u vojnike. Obuzali povjorove, prem su se moglo lakko iz njegovih izvrstnih školskih svjedodžbah osvjeđoiti, da je to sve laž, i on hule vojnikom. — Sve što se učiniti moglo, učinilo se, da sega apasi, ni svebudo zaludu. Jelinić morade u vojnike, jer je bio izvanredan talent, koga se moralo zakopati!

Pošto je ostao vojnikom, učio je dalje i bio se podvrgao izpitu zrelosti i pismena zadace već svje bio učinilo, kad najednom dan prije ustmenoga izpita eto telegrafičkoga naloga iz Beča, da se ga nesmilje pripustiti k izpitu! Vidj se dakle da su njegovi neprijatelji i do Beča dopirali!

Pokojnik dakle ostađe vojnik za tri ljeta; a u oktobru 1881 ode u Pul, a služio, kakav je bio, neuzmogne da podnese ni tri mjeseca vojničkih naporah i prognoh, te pada bolestan u postolju iz koje se više dignu nje!

Majka udovica izgubila je u njem jedina zina, jedinu nadu i veselje svoje, a mi Hrvati jednoga od najboljih naših mladićah!

Ljudska zloba slavi pobjedu dok mu udovica majka zdvaja, a mi naričemo, jer nam tolika zloba i tolika nesreća ero para. Malo nas je, pak da još ovako pogibamo? Bože, možeš li to dopustiti?!

Oni, koji su na tako dopriekli k uništenju tužne one familije, nekta Bog prosti, a tebi Ivane mili, dovikujemo: lakka ti zemljica!

Pišu nam iz Buzeta, da je u sjednici dne 14 pr. mjes. bio izabran Franjo Flego castarski predsjednikom za ondesajli kotarski predjel. Čestitamo našemu Franji na ovoj časti. Drago nam je da i naše ljude drugi štiju. Da i svatko, koj poznaje Franju Flega mora ga štovati. Samo napried Franjo. Vlek sadašnji vlok je borbe al zna, dična je borba za istinu i poštenje. Laž mora propasti.

Odlični gosti u Kastvu. Doznanje iz Kastva, da su pod konac mjeseca aprila tri odlična Hrvata pohodila naš štirodavn i dični Kastav, i to: obće poznati zastupnik naroda Fran Polnegović na povratku iz Dalmacije, onda vriedni pisac pripoviestih i romanah, Istranin E. Kumićić (u književnosti: Janjo Sislowski) i zagrebački trgovac Ilja Guteša, koji boravi u Opatiji.

Sva trojica spovedoše nekoliko ugodnih časovah u čednom prijateljskom krugu. Gosp. Polnegović i Guteša, koji bijahu prvi put u Kastvu, nisu se mogli dosta načuditi ljepoti pogleda na nemirni Kvarner i sjedu Učku sa vrh Stražnice i sa starog groblja pred stolnom crkvom sv. Jelene.

Malu koji gost boravi u Opatiji a da nedođe naučiti se veličanstvenoga vldiku iz Kastva.

Yacht Herta. Vladajući knez Liechtentstein, vlastnik krasne ladje Herta odlikovao je osobitim načinom čitavo pomorsko osoblje naše hrvatske mornarice. Prem Niemec, odabrao je jednog od naših trgovačkih kapetanah čestitog Hrvata g. Lj. Medanića zapovjednikom svoje ladje, a to će reći mnogo, kad promislimo da mu bijaše na izbor na hiljade kapetanah svjetskog glasa i velikih pomorskih državah. Ladja Herta bijaše minulih danah usidrena u tršćanskoj luci gdje ju obiškaše većina ovdasnjih Hrvatah, koji bijahu zanešeni njenom krasotom i sjajem, opojeni prijatnošću i ljubavi njenog vriednog zapovjednika.

Kako daleko je do sunca. Neki američanski profesor, imenom Young koji nije imao kako se čini ozbiljnijeg posla — proračunao je, da bi trebao željeznički vlak, sa brzinom od 65 kilometarah na uru, 256 godinah dok bi stigao do sunca. Putnika stajala bi vozarina okolo 2 milijuna forintih.

Poziv na predplatu. Čitajući moje Slohodarka u Slohodi, rakoše mi nekoi prijatelji, da bi bilo vriedno pretiskati ih i u posebnoj knjizi. Ja im odgovorih, da je to i moja želja, ali da mi za njezno izvedenje manjka najvratnije sredstva — novac. Na to mi oni savjetošaše, da hrvatsko obćinstvo pozovem na predplatu tih pjesama. To ovo i činim. Knjiga bi izšla, čim se odazove dovoljan broj predplatnika, sadržavajući najmanje dvanaest tiskanah araka u srednjem osmilu, na vrlo elegantnu papiru. Ciena je knjiž jedna forinta. Tko pošalje predplatu, dobiva ju franko, a tko sakupi osam predplatnika, dobiva deveti primjerak na dar. Predbrojbe se ne primaju. Novci neka se sa predplatnicim arai li postarskom naputnicom šalju Upravi tiskare Slohoda na Sušaku kraj Rieke. Molim sva uredništva hrvatskih časopisah, da u kratko spomenu ovaj poziv, a od mojih osobnih prijatelja i od svih ljubitelja hrvatske knjige očekujem, da će me sábranim predplatnika svojim poduprieti.

Na Sušaku, 8. ožujka 1883.

August Harambašić.

P. n. gospodina. Da i ova godina podamo hrvatskom narodu pravu i zdravu kršćansku pripoviest pobrinusmo se i prevedosmo iz talijanskoga jezika zanimivu knjižicu pod naslovom: „Posljednji car.“ historička pripoviest iz XV. veka od A. Besi-*n*. Uvjereni smo, da ćemo i ovaj put ugodi narodu ovom knjižicom, koja pripovieda o propasti velikoga izloženoga carstva. Posljednji car — Konstantin XI., Paleolog morao je platiti grihe svojih otaca; morao je gledat kako tiska turska ruka postavlja svoj polumjesec na hram svete Sofije, a sveti križ bacio pod noge. Oltari, posudje i halje svete bile su plienom *darbarstva*! Nu sred svega toga ipak se dvoje ljudi, sudba ih razdieli, ali napokon i sastavi sred tople i klasične Italije, gdje je Bog blagoslovio njihovu ljubav svojim avetim blagoslovom. Hrvatski narod, a osobito mladoat, za koju i jest ova pripoviest napisana, pozivljemo, da se predplati na knjižu: „Posljednji car.“ Osobito se preporučamo p. n. gg. svećenikom, učiteljem, i svim prijateljem lepše hrvatske knjige, da nam što više predplatnika skupi u narodu. Knjiga će obislat do dvanaest tiskanah araka u osmilu. Izliskak u mekom vezu stajat će 50 novč. poštom 5 novč. više. Predplata prima se do konca svibnja t. g. S toga umoljavamo p. n. gg. sakupljače, da dotle pošalju predplatni arak i novac: „*sboru duhovne mladeži u Senju.*“ Gospodin sakupljač linaju na svakih deset izliskaka jedan badava.

U Senju, 12. travnja 1883.

Za „*Sbor duhovne mladeži.*“

Fran Rajković, Nikola Car, tajnik, predjednik.

NEUKU NAUKA.

Prava američanska izložba, blijaše nedavno u Americk otvorena. Izložisše bijaše voz željeznice pacifičke a predmet izložbe plodine onih krajevah, kuda prolazi rečena željeznička pruzna. Uz ostalo bijaše tu izložena pšenica 6. stopah visoka; 6 stopa visoki ovas; 4 stopa visoki ječmen; 20 vrstih krumpira; 35 vrstih drvetja; 40 vrstih travah, od kojih bijaše nekoje 3 stopa visoke; zbirka zeleninah, upjelje iz Dakote, željezo, srebro, medo i olovo. Izložbu pohodilo jenajmanje 200.000 osobah. Ova bijaše pripravljena jedino radi toga, da se primami obćinstvo u pokrajine, kojima toče druga i da se tu napuče nepregledna zemljišta. pripadajuća društvu navedeno željeznice.

Sunčanica (suncokret) je veoma korisna bilina. Iz nebrojenih cvietkih, što ih u velikom cvietu ima, erpe peše silu meda i vosku; iz zrelih zrnja dobiva se ulje nalik na laneno, koje se radi ne samo za silkarstvo, nego se kao fino stolno ulje za hranu troši, a osim toga pravi se iz njega najfiniji sapun za umivanje; za pitanje (hranu) peradi (živadi) i ptica, nelmaš boljega žita; od samejlana zrnja dobiješ najfinije brašno za pecivo (kolače); debelo stabalje služi za gorivo. — Sun-

čaniu možesh razvijati svuda i svakuda, ali najgodnije bilo bi u sijati među krumprom.

Uspjewa pod toplim umjerenovlaziem poabljem, gdje nevladaju silni vjetrovi a položaj da je suncu izložen. Zemljište voli krepko, žilavo, llovitlo. S toga u možvarnih, predielih u isušenih barah će dobro uspjewati, kao n. pr. kukuruz, zob, sirak. Mnogim sijnajem sunčanice može se možvarna okolica osušiti i tim odstranjujud smrad zdravom učiniti. Ako se sije na slabijem zemljištu, ovo treba s veseli nagnojiti. Uspjeti će poslje svake vrsti plodova, ona nelzcrpi jako snagu zemljišta, i to joj jedno od dobrih svojstava. Može se sijati medju krumpir, repu, knpu, kojim neće mnogo škoditi. Sije se i sadi, i to početkom ožujka ili oko polovice travnja (marč i april). Sije se na riedko, jednu biljku od druge na 2 i pol stope razstavljeno, a i da je dosta duboko usijano (2—2 i pol st.) Može se sijati sijalom ili rukom, načini v jamice, metnivu svaku po 2 zrna i zagrunu zemljom, ili se sije poput kupusa na grede presad, koji se poslje presadi. Okopaju se plitave; ako je suša zaljevaju. Na jednoj stabljici ostavi samo 3—4 cvietla. Koncem rujna ili još prije dozrije, tad valja glavice podrezati, na zračnom mjestu osušiti, te onda pretima ili štapić obriebiti. Ako se zrnje odmah u ulje neobrali, valja ga na toplu mjestu posušiti, i onda spravitli; u njem ima 25% ulja. Zrnje za sjeme ostavi u glavica, i na suho mjesto objesi. Iz olupljena zrnja dobiva se liepo žuto, masno i bistro ulje. Trava dukle, da se neslje samo za ljepotu nego i za praktičnu porahu!

Javna zahvala

za delavsku školu u Kastvu darovali su:

- G. Srdoč Ivan, Rubeši 28 f. 1.—
- G. Tepper Ferd. Šumski komisar a saldo „ 3.—
- G. Jurčić Vjekoslav Jurčić 16 a saldo „ 1.—

Skupa f. 5.—

Kastav, 6. maja 1883.

M. Laginja.

Beč! Pariz! London!

Čujte vidite pa se čudite!

Uprava faltrane velike englezko-britske tvornice srebra prodaje svoju robu nizko izpod cijene. Ako se pošalje svota od 8 for. 70 novč. ili takodjer postarskim pouzdanem, dobiješ se jedaci i desertni servis iz najfinijeg englezko-britskog srebra (što je vrijde preko 40 for. koštalo), k tomu dobiješ svaki kupac pismenu garanciju da će srebro uzdržati bieloću poslie 10 godinah.

- 6. noževah sa izvrstnim rezom,
- 6. točki vilicah od brit. srebra,
- 6. masivnih žlicah „ „ „
- 6. „ „ „ za kavu,
- 1. masivna vol. žlica za juhu od brit. srebra 1. „ „ „ milkeo „ „ „
- 6. izvrstnih ležakah za noževah „ „ „
- 6. masivnih žlicah za dessert „ „ „
- 6. vilicah za dessert od prvog „ „ „
- 1. posudica za cukur ili papar „ „ „
- 6. lijeh masivnih čašica za jaja „ „ „
- 6. finih žlicah za jaja od brit. srebra.
- 1. fina 30 cm. dugačka tacu „ „ „
- 1. posuda za najfinije vrsti „ „ „
- 2. krasnu svietiljaku za salon.

61. Komad.

Za dokaz da svojom anoncom novaruni obvezujem se ovim javno: ako roba nekonzvenira, da ću ju bez prigovora natrag primiti.

Tko želi dakle kupiti solidnu i dobru robu nek se obrati, dok je iste na skladištu, na

J. H. Rabinowicza, Beč.

Centralno skladište englezko-britske tvornice srebra, H. Schiffmangasse 20.

Prakaj za čišćenje ovog britskog srebra dobiješ se kod mene, škatulja 15 novč.

Filialke: Pariz, London.

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu obćinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „*Naše Sloge*“ u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravnitstva ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namijenjen *Našoj Slozi* i *Bratovštini hrvatskih ljudi u Istri*, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravnitstvo „*Naše Sloge*“.

Prosta i fina roba!

Vrlo cijenli!

PETAR SKAREL

brojač u Sv. Mateju kod Kastva

preporuča P. n. obćinstvu u okolici svojoj prodaju mužke robe na meter i ušivene.

Vrlo cijenli!

Prosta i fina roba!

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 1—15. Maja 1885.

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!

Vrlo cijenli!